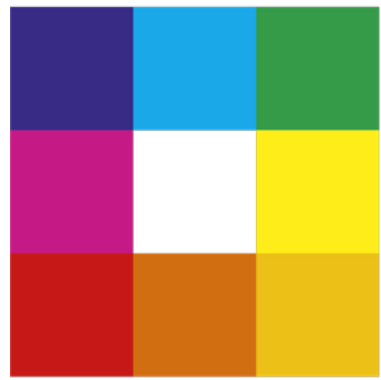

LAND OF THE CURIOUS

TEKNOLOGIA²⁵

TEKNOLOGIA25 06.11.2025

SUURIKOKOISTEN METALLIKAPPALEIDEN WAAM-TULOOSTUS

WAAM on *tuottavin* (2-5 kg/h) ja *ainut* AM-prosessi suurten (m³) metallikappaleiden valmistamiseksi

Hannu Lund | TkT, IWE

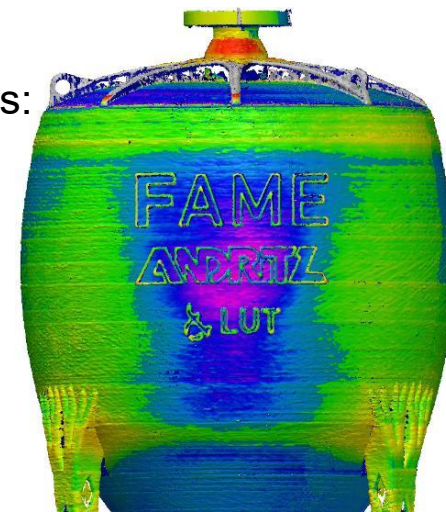
Tutkijatohtori

Hitsaustekniikka

LUT Yliopisto

Painekoestus:
111 [bar]

Lähde [1]

SISÄLTÖ:

- » WAAM perusteet
  - » Laatutekijät
  - » Prosessinhallinta
  - » Laitteistot ja ohjelmistot
- » Menetelmät
  - » Slicing vs Etäohjelmointi
- » Tulokset
  - » Ristikkorakenne
  - » Pyörähdyssymmetrinen kappale
- » Yhteenveto

WAAM-ristikkorakenne väsytykskoeksessa.

Lähde [4]

WAAM PERUSTEET

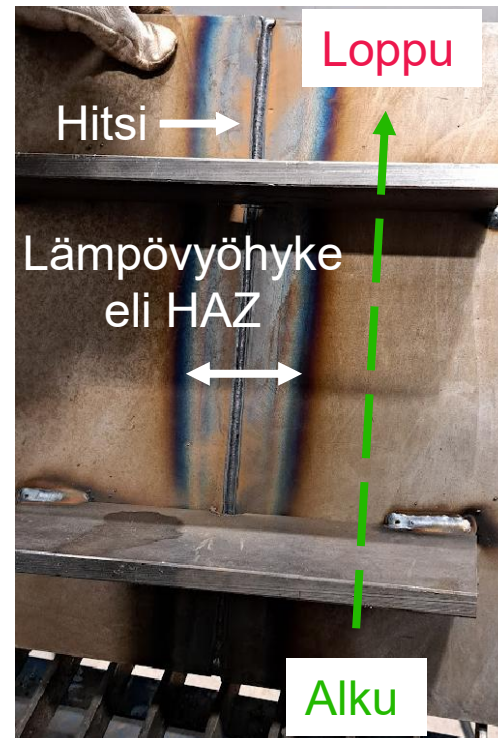

LUT:n hitsauskoulutukset WAAM:iin. IWE/IWT (Kansainvälinen hitsausinsinööri), sekä Hitsausinsinööri (DI)

Hitsaus –

”Yhdistää ja lisää materiaa”

- Sulatetaan materiaalia
  - Paljon lämpöä
  - Jäähdytysnopeus
- Lisätään materiaalia
  - $V_{\text{langansyöttö}} \times Q_{\text{lämmöntuonti}}$
- Hitsejä 1 - muutamaa kymmeneen

WAAM –

”Luo uusia mahdollisuuksia”

- » **Prototyypittää** uusia tuotteita, osia tai osakokoonpanoja
- » **Rakenteet ja muodot** joita ei voi tai kannata tehdä perinteisillä valmistusmenetelmillä
- » Lisätään kerroksia, 1000 kerrosta noin 1-2 m korkeutta
- » Materiaali ja lämpö pintakerrokseen, minimoidaan sulatus

WAAM LAATUTEKIJÄT

Vakioi nämä!

Panos:

Esilämmitys ja työlämpötila

Polttimen kuljetus

Hitsiaineentuotto [kg/h]

Lämmöntuonti [kJ/mm]

Tuotos:

Hitsin muoto, leveys & korkeus [mm]

Lämpösykli ja jäähtymisajat

Materiaaliominaisuudet, mekaaniset ominaisuudet & väsymisominaisuudet

Mikä vaikutus rakenteeseen?

Rakenne

Kerros 0

Kerros n+1

WAAM

Mikä vaikutus mekaanisiin ominaisuuksiin?

WAAM
Laadun
tuottotekijät

Valmistus

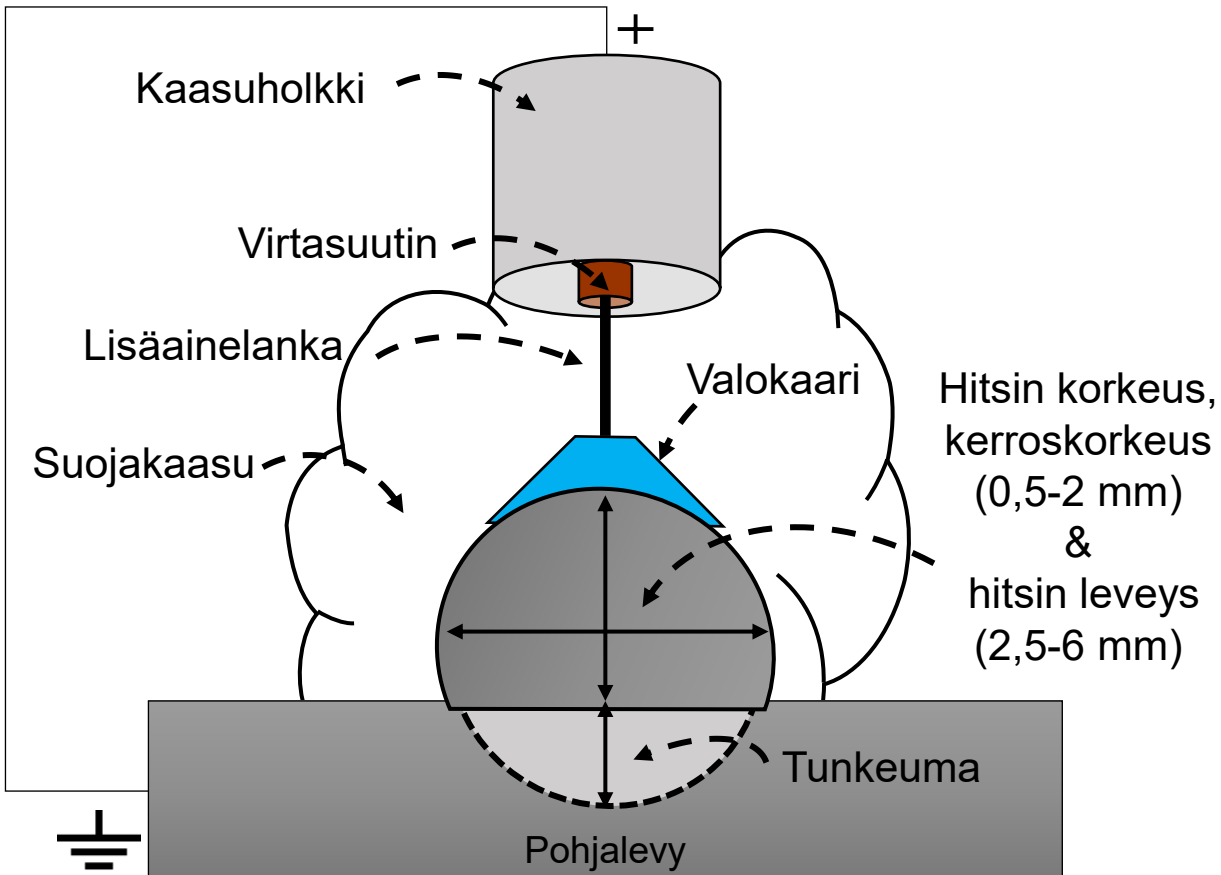
Mikä vaikutus materiaaliin?

Materiaaliominaisuudet

PROSESSINHALLINTA

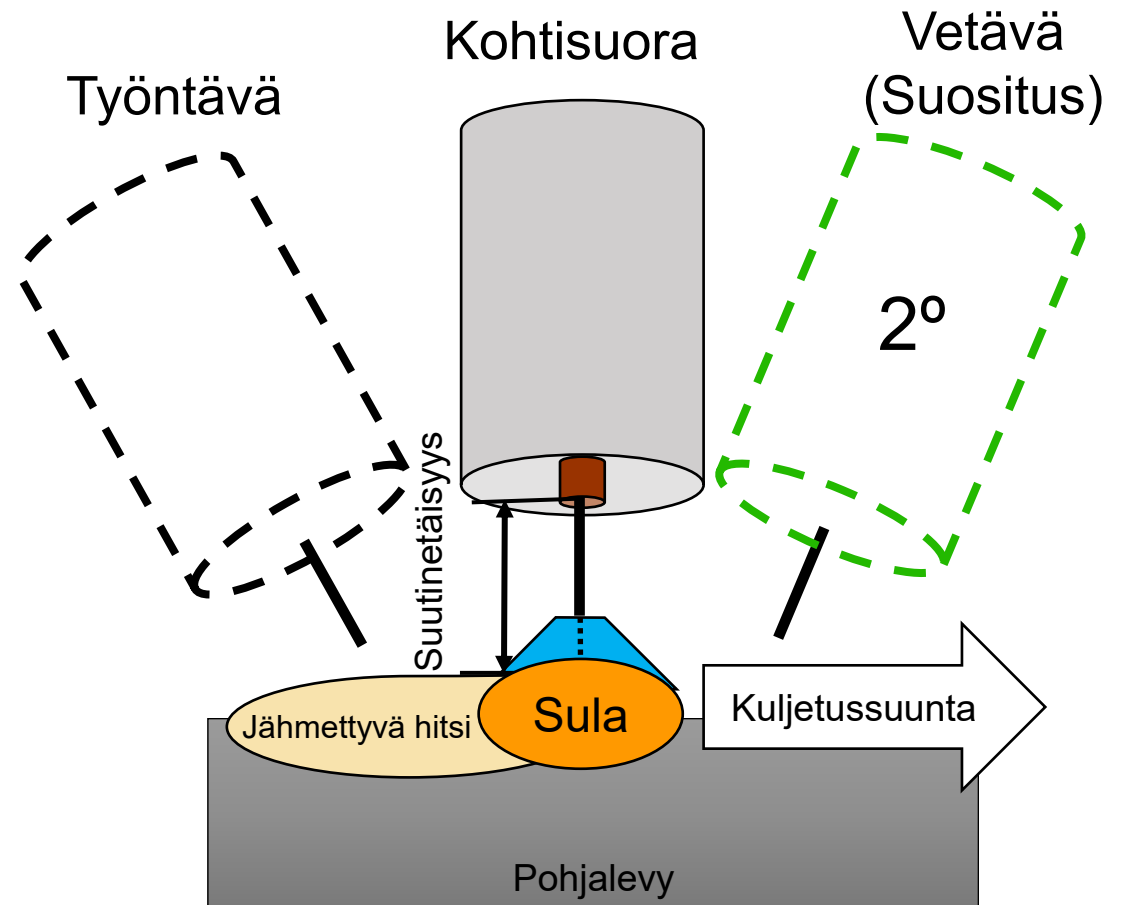
Hitsausvirtalähde hoitaa:

S355-S1100: Langansyöttönopeus $7 \pm 0.5 \dots 1$ [m/min]
Jännite hienosäätö $\pm 2 \dots 5$ [V]

Robotti hoitaa:

Vakioi: Kuljetusnopeus 10 [mm/s], suutinetäisyys 18 mm

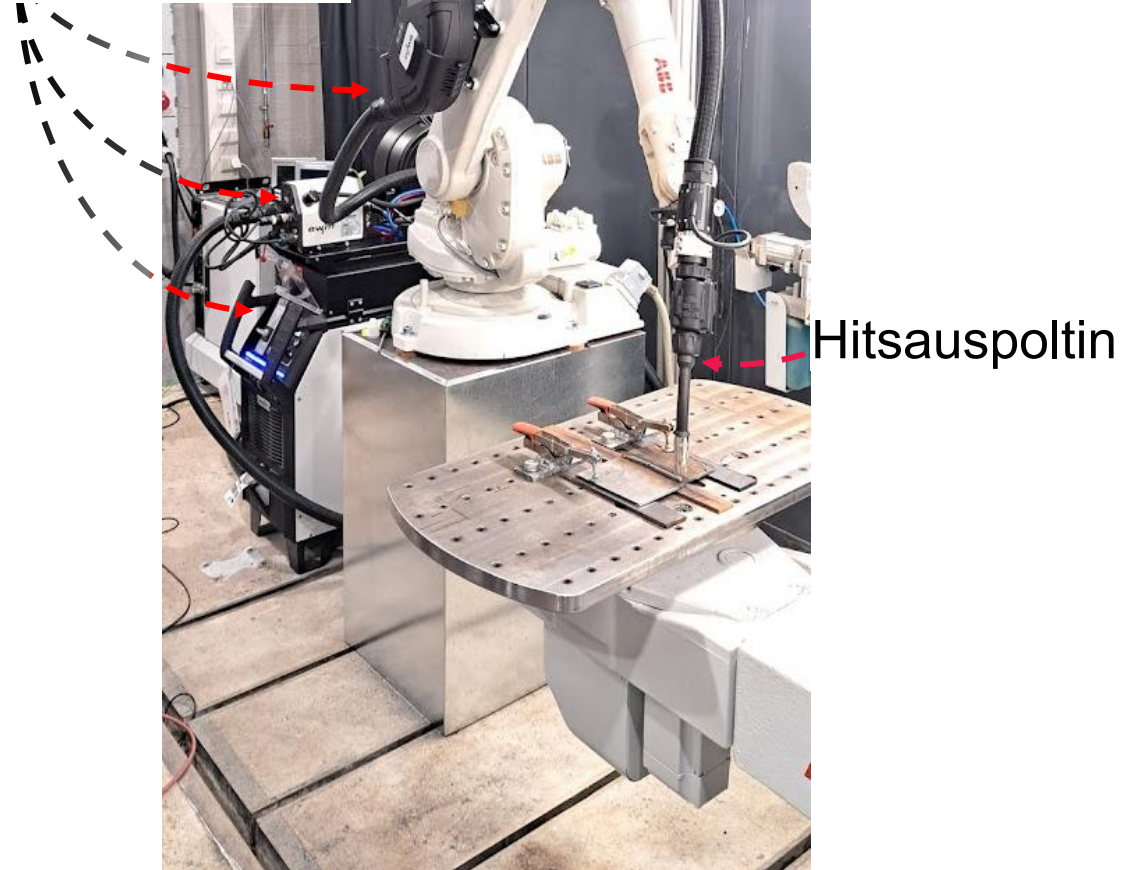
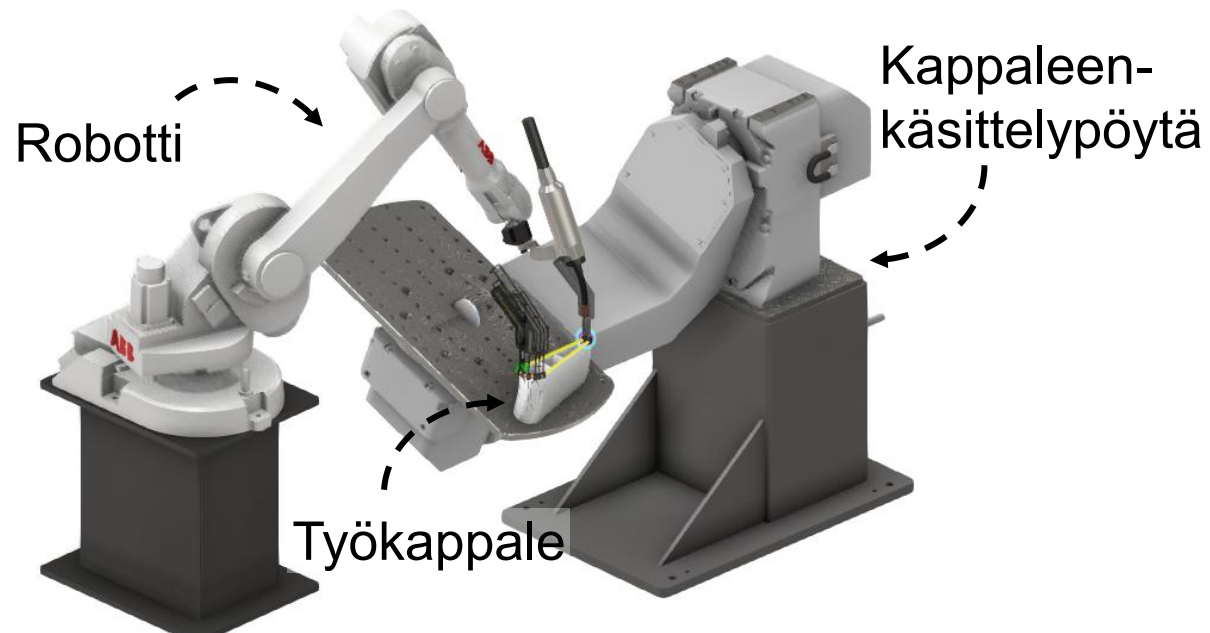
LAITTEISTOT JA OHJELMISTOT

Hitsausvarustus:

- Virtalähde
- Langansyöttö
- Suojakaasu
- Johtosarja

Näillä pääset alkuun:

- 1. Robottiasemat:** ABB & Yaskawa
- 2. Hitsausvarustus ja virtalähteet:** EWM & Kemppi, (MIG/MAG)
- 3. Etäohjelmointiohjelmistot:** ABB RobotStudio + G-koodi Slicer & Visual Components Robotics OLP:

Näillä pääset alkuun:

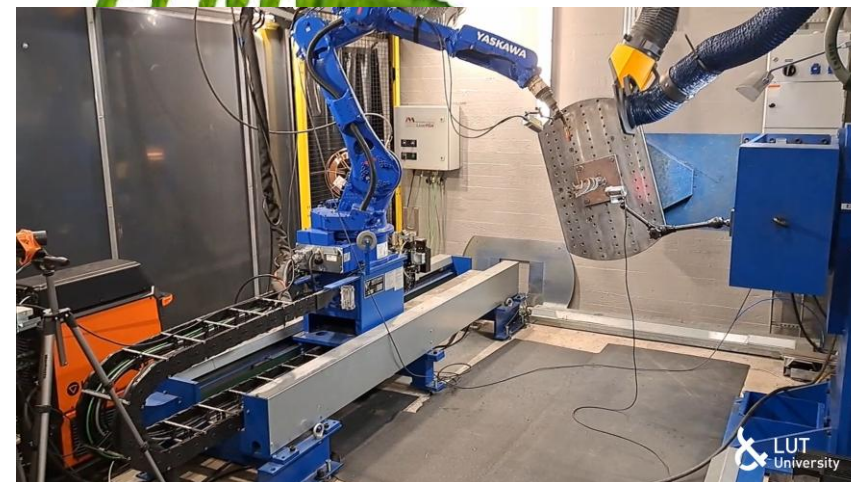
1. **Robottiasemat:** ABB & Yaskawa
2. **Hitsausvarustus ja virtalähteet:** EWM & Kemppi (MIG/MAG)
3. **Etäohjelmointiohjelmistot:** ABB RobotStudio + G-koodi Slicer & Visual Components Robotics OLP

Hyvä olla:

- » **Anturit ja monitorointi:** Cavitär Hitsauskamera, webkamera, railonhakuanturointi & lämpökamera tai pyrometri
- » **WAAM-menetelmäohje:** Jokaiselle muodolle ja yksityiskohdalle

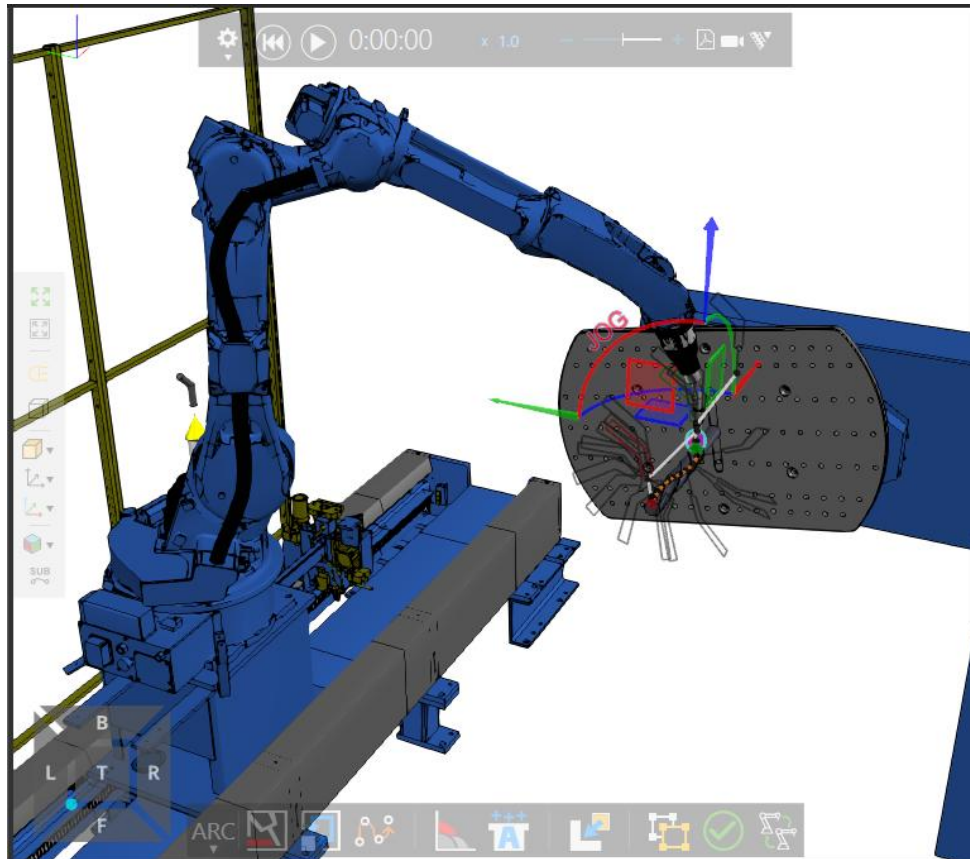
Jos nyt oikein tarkkoja ollaan niin...

- » **Laadunvarmistus:** Metallografiset tutkimuslaitteet, 3D-muodonmittauslaitteet, NDT ja DT testauslaitteet
- » **Mallinnus & simulointi:** Simufact Welding, & muut FEM-mallinnusympäristöt

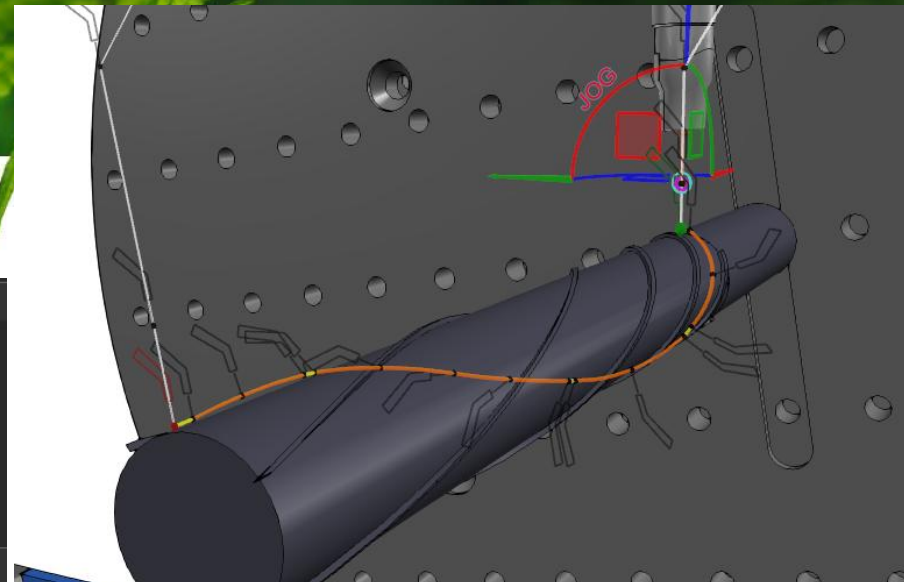
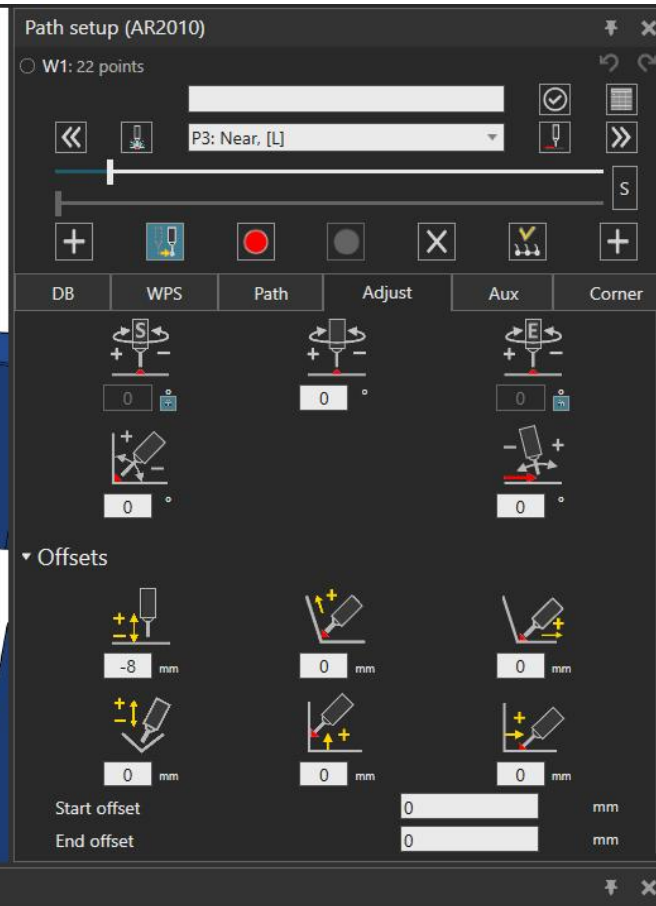
ETÄOHJELMOINTI: CAD TAI G-KOODI

Simulointi

Visual Components OLP

Prosessiliikeradan säätö

Tunnistettu muoto ja liikerata

Euroopan unionin
osarahoittama

SUURIKOKOISTEN METALLIKAPPALEIDEN WAAM-TULOSTUS

Euroopan unionin
osarahoittama

THE LUT HITSAUSTEKNIikka METODI

Tutkimuksen 1. vaihe

Tiedonkulku ja takaisinkytkentä DED-Kaassa

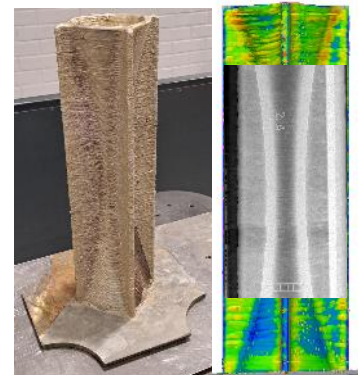
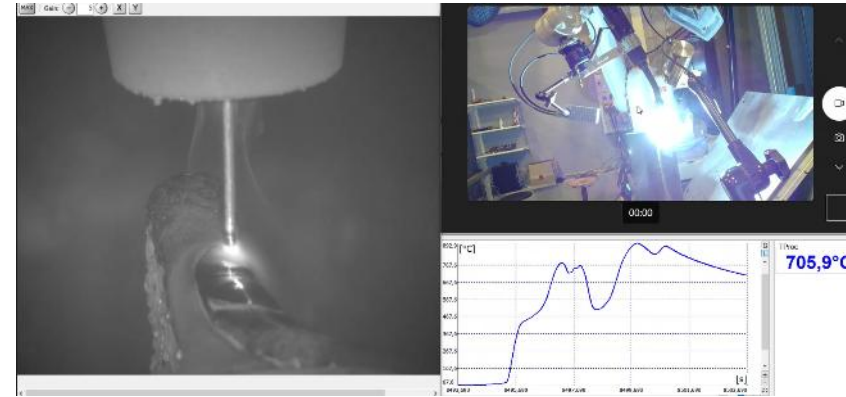
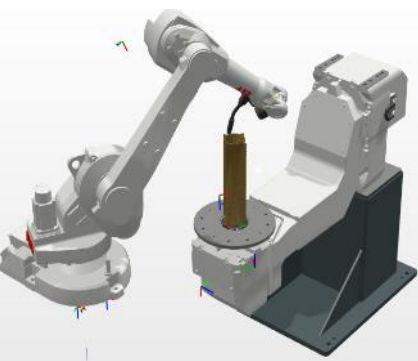
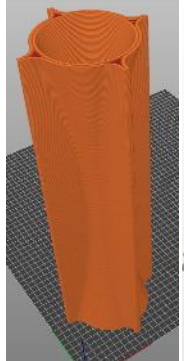
Suunnittelu

DED-valmistuksen suunnittelu

DED-Kaari testaus

DED-laatu

Case 1:

CAD-malli

Simulointimalli

+

Parametrit

+

Liikerata

→

Tulostusohjelma

→

Esivalmistelut

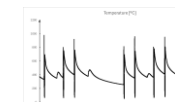
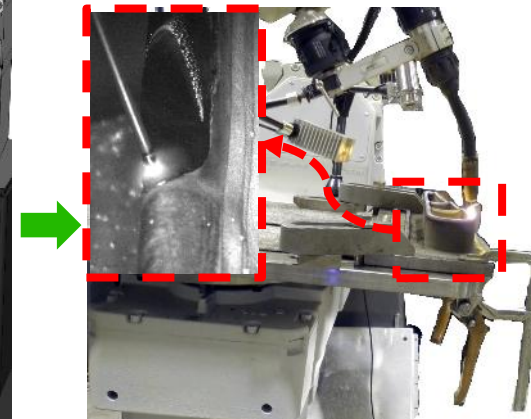
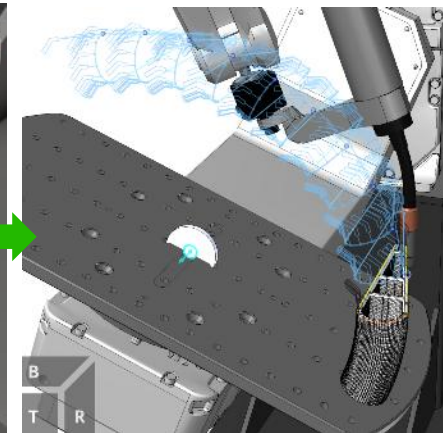
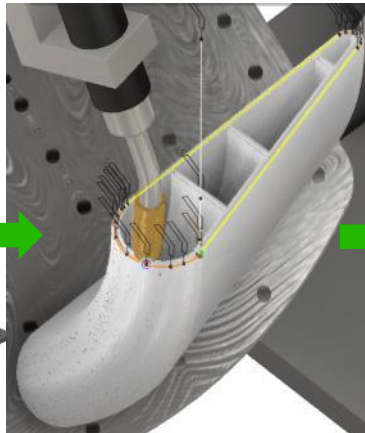
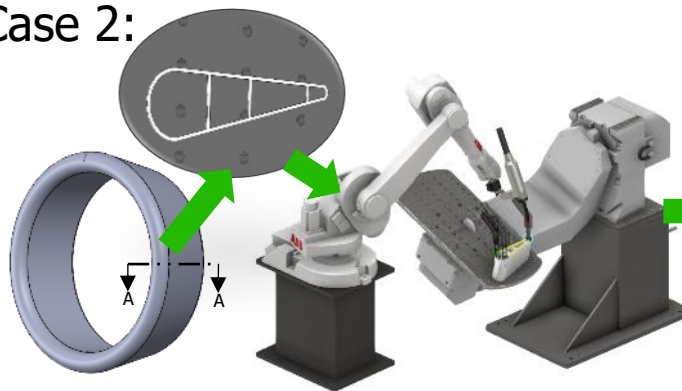
+

Monitorointi & ohjaus

→

Mittaus

Case 2:

ΔT °C

Q [kJ]

$\Delta \theta$

Euroopan unionin osarahoittama

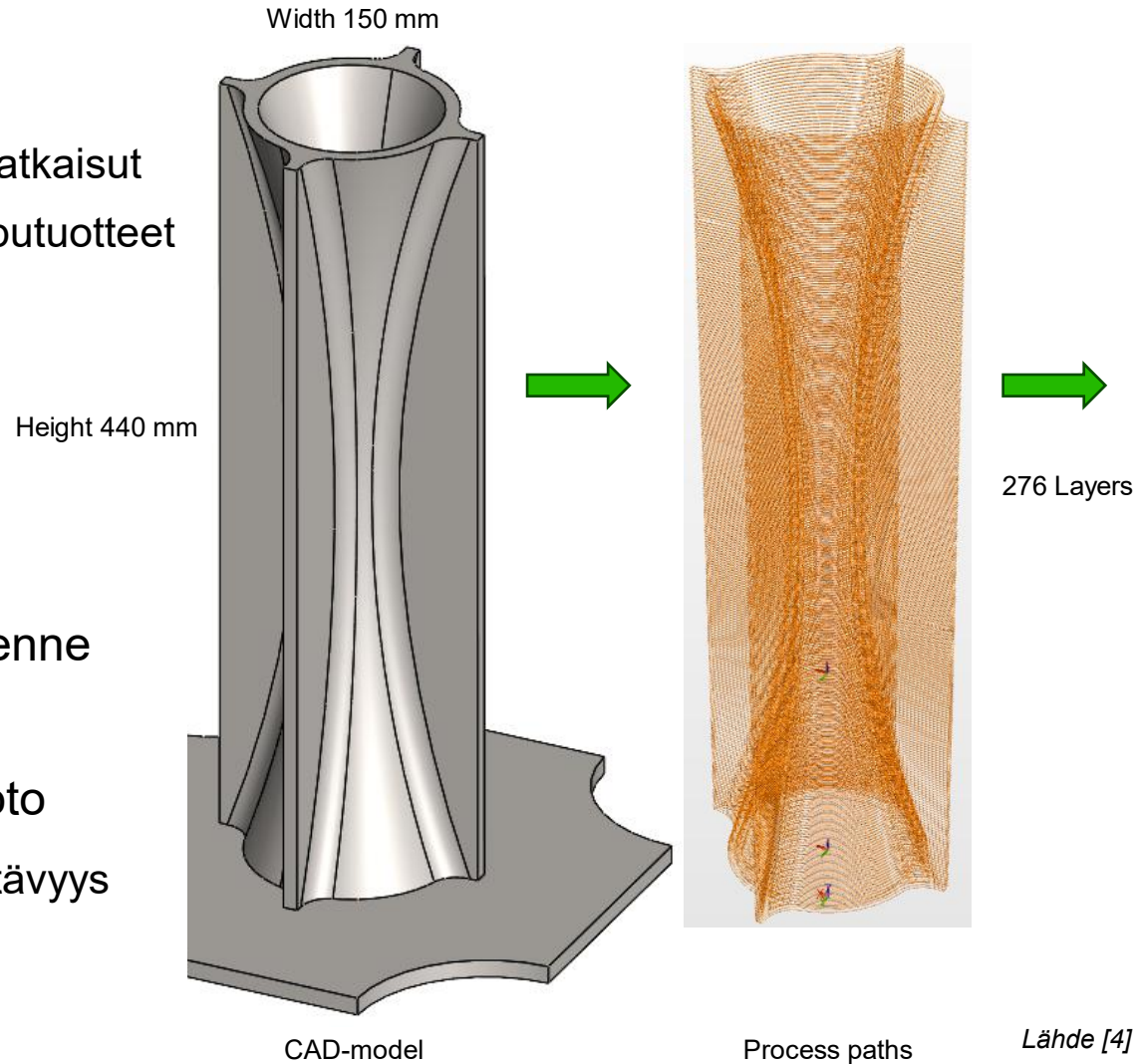
CASE 1: MUUTTUVAMUOTOINEN WAAM

»» Käyttökohde:

- »» Vaativat rakenneratkaisut
- »» Painokriittiset lopputuotteet

»» Tavoite:

- »» Kevyempi rakenne
  - -8 kg
- »» Optimoitu muoto
  - Väsymiskestävyys

Lähde [4]

SLICING JA PARAMETRITESTAUS

» G-koodi: *Prusa Slicer*

- » Liikeradat
- » Muoviparametrit -> **metalliparametreiksi**
- » Kerroskorkeus, hitsin leveys, täytön leveys ja limittäisyys

● Layer height:

● Default extrusion width:

● Infill:

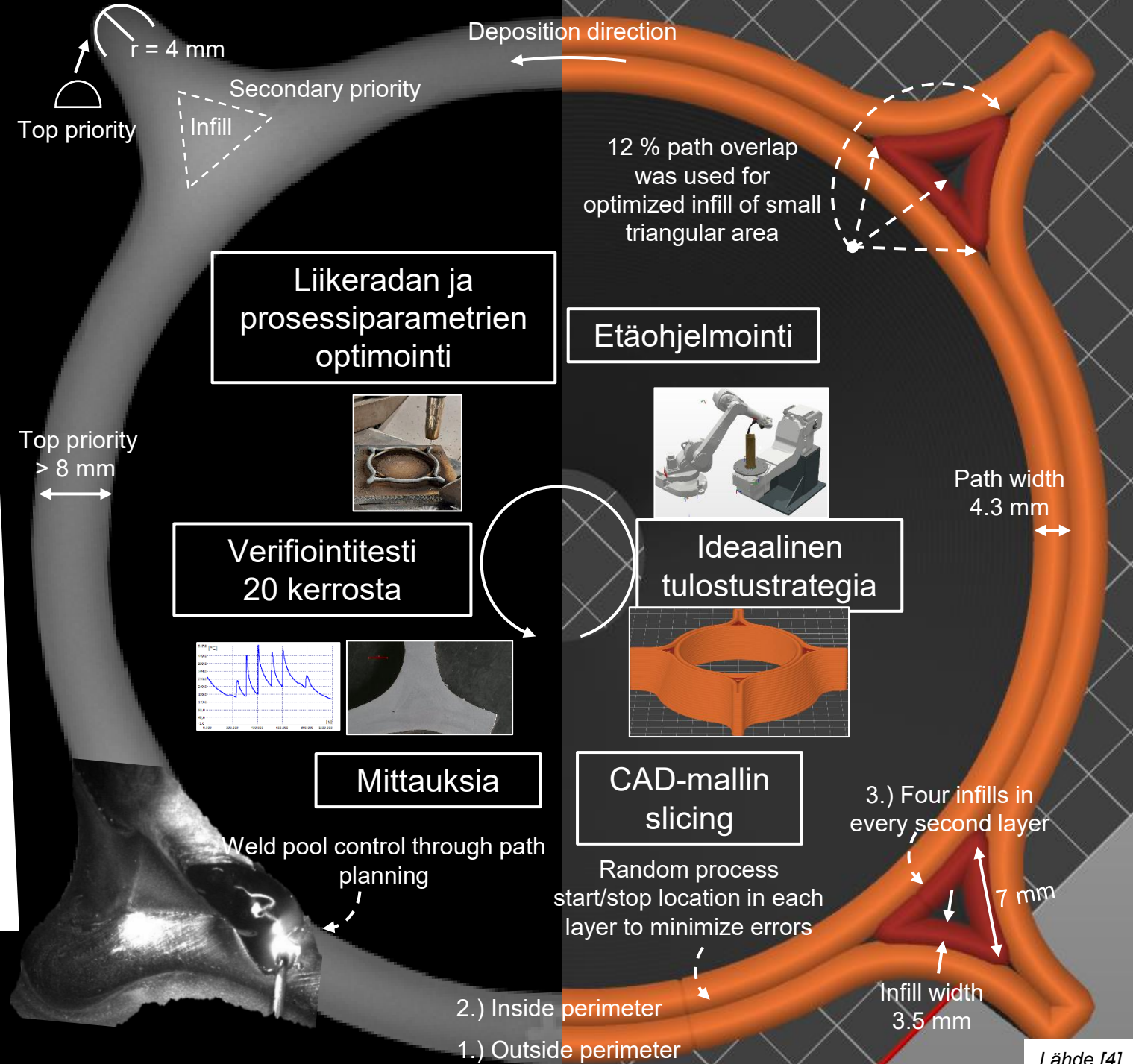
● Infill/perimeters overlap:

+Tulostusliikeradat automaattisesti

- Liikaa pisteitä robotille ja muuta turhaa koodia
- Ei ulkoisia akseleita
- Vain Z-suunta
- Ei ymmärrä metalleista mitään

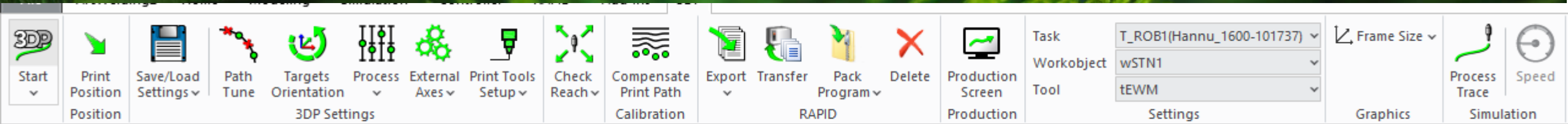
» G-koodi -> ABB RobotStudioon etäohjelmointia varten

- » Poltinkulmat, hitsausparametrit ja viimeistelysäädot
- » **Hienosäätö hankalahkoa**

Euroopan unionin
osarahoittama

ETÄOHJELMOINTI: ABB ROBOTSTUDIO JA 3D-PRINTING POWERPACK

Layout Paths&Targets ABB-EWM_12.09.24_2:View1 x

3D

Info

File name: 3DTY_0.4n_1.6mm_PETG_MK4S_3h59m.gcc

Points: 7 689

Layers: 101 (1 - 101)

Layer Height: 1,6 mm

Extrusion Length: 53 986 mm

Process Data

Process	Process Speed	Process On/Off Zone	Process Intermediate
Arc	v400	fine	z0

External Axes

Mechanism	Joint	Type	Angle
STN1	J1	Fixed value	90 deg
STN1	J2	Fixed value	0 deg

Pyörityspöydän kääntö mahdollista vain 1 akselin suuntaan

G-koodissa määritettävä useamman ulkoisten akselien liikkeit

Hienosäätö hankalahkoa

1. Vakioi hitsausmetallurgiset ja -tekniset muuttujat

» (Lämmöntuonti, $Q(I, U \& v)$ ja materiaalin syöttö (m/min), polttimen kohdistus- ja kuljetuskulmat)

2. Monitoroi materiaalin **lämpöä** ja vakioi välikerroslämpötila

» Vaikutus muotoon. (Mustat teräkset 150-250°C)

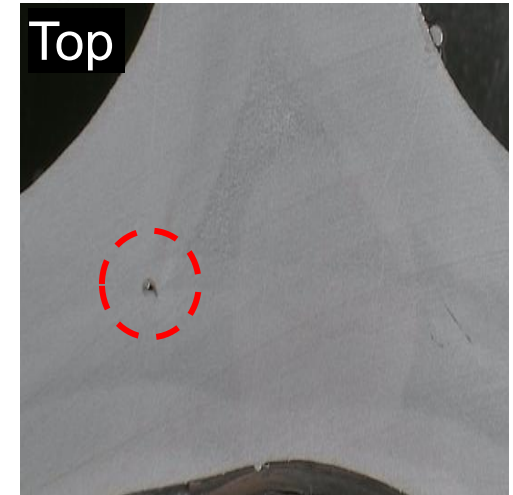
3. Haasteena tuottavuudelle ja laadulle: **Sulan ja lämmön hallinta,**

Ulkoinen jäähdytysjärjestelmä / Useampi tuloste

» Liika lämpö hidastaa sulan jähmettymistä ->
» kerroskorkeus ja hitsin leveys muuttuvat

4. Monitoroi suutinetäisyyttä (noin 18 mm) ja säädä tarvittaessa

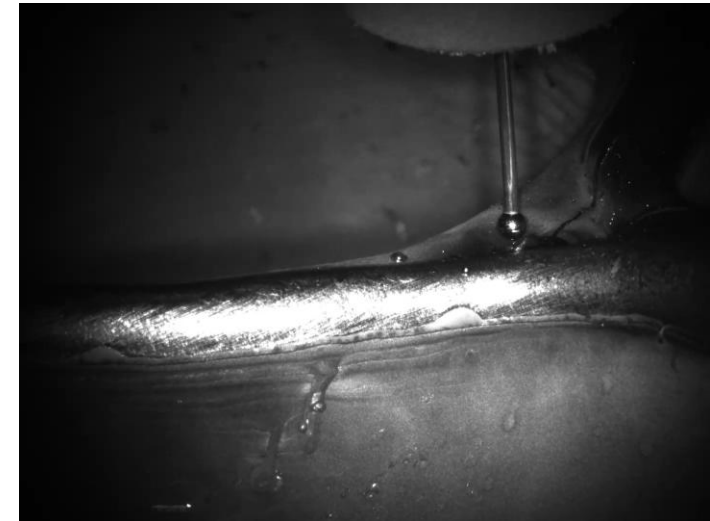
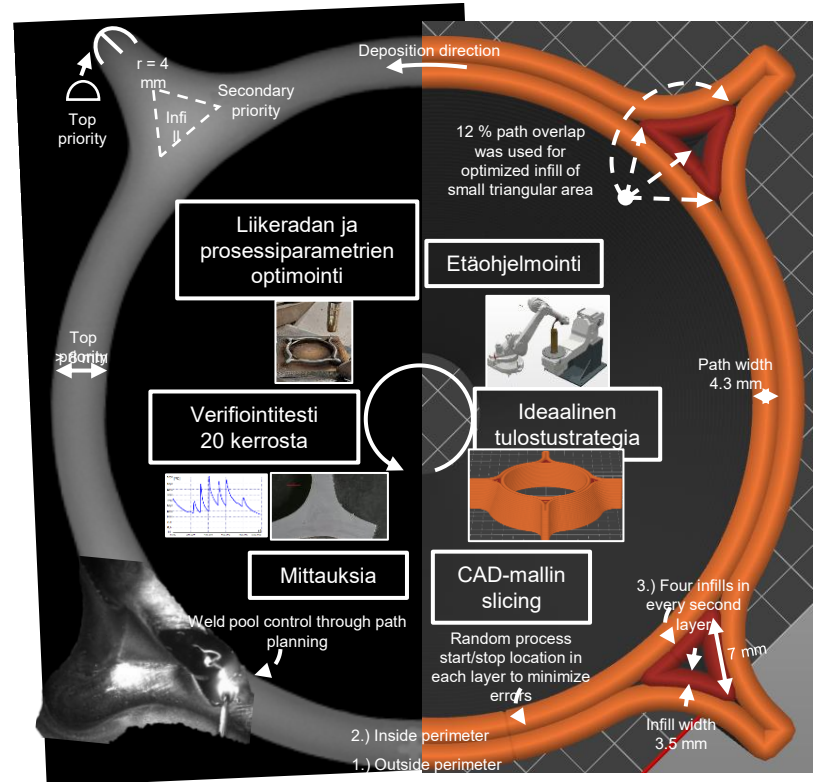
» Kerroskorkeus, tai työkoordinaatisto

Täytön virheet toistuvat systemaattisesti,
Parempi jos kappale valmistettaisiin 2 yhtenäisellä palolla

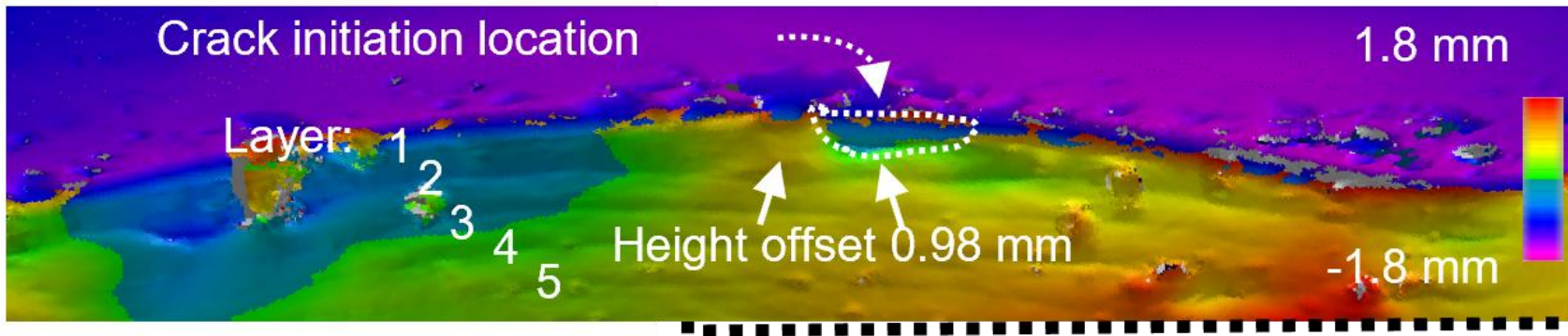
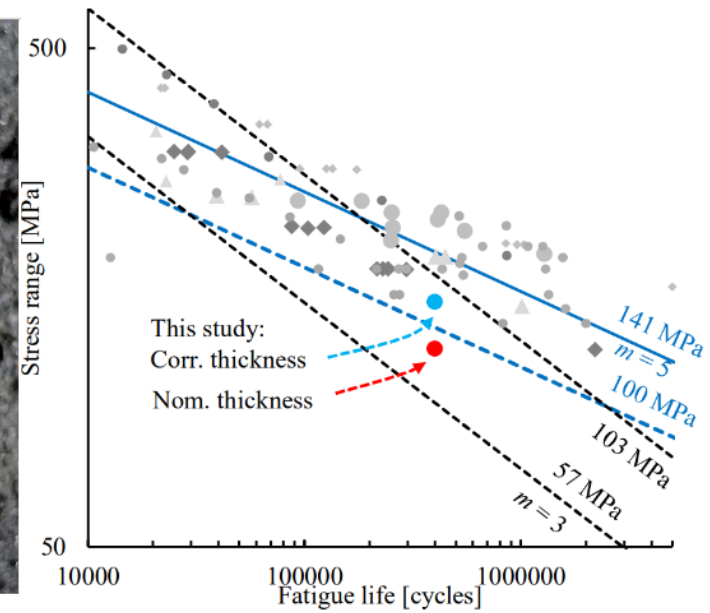

- » Ulko- ja sisäkehä:
  - » prosessi vakaa,
  - » pienet täytöt hankalia
- » Robotstudion optimoi G-koodin
  - » Ei täysin tottele ideaaliliikeratoja
  - » G-koodissa liian tiheään pisteitä robotille
  - » Tulostusmuodon tärkeitä pisteitä välttämättä säilytetä.
- » Aloitus- ja lopetuskohtia vaihdeltava

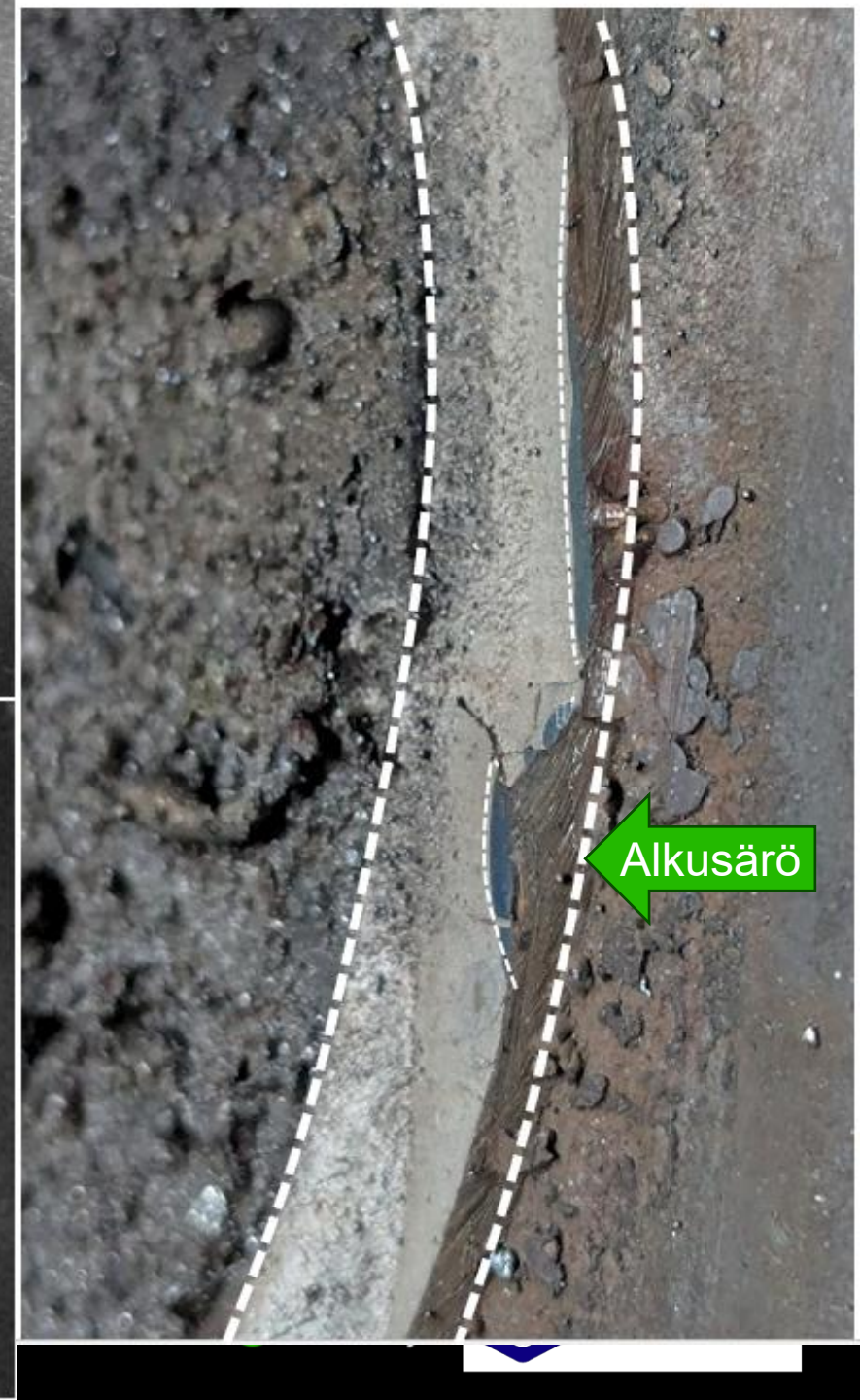
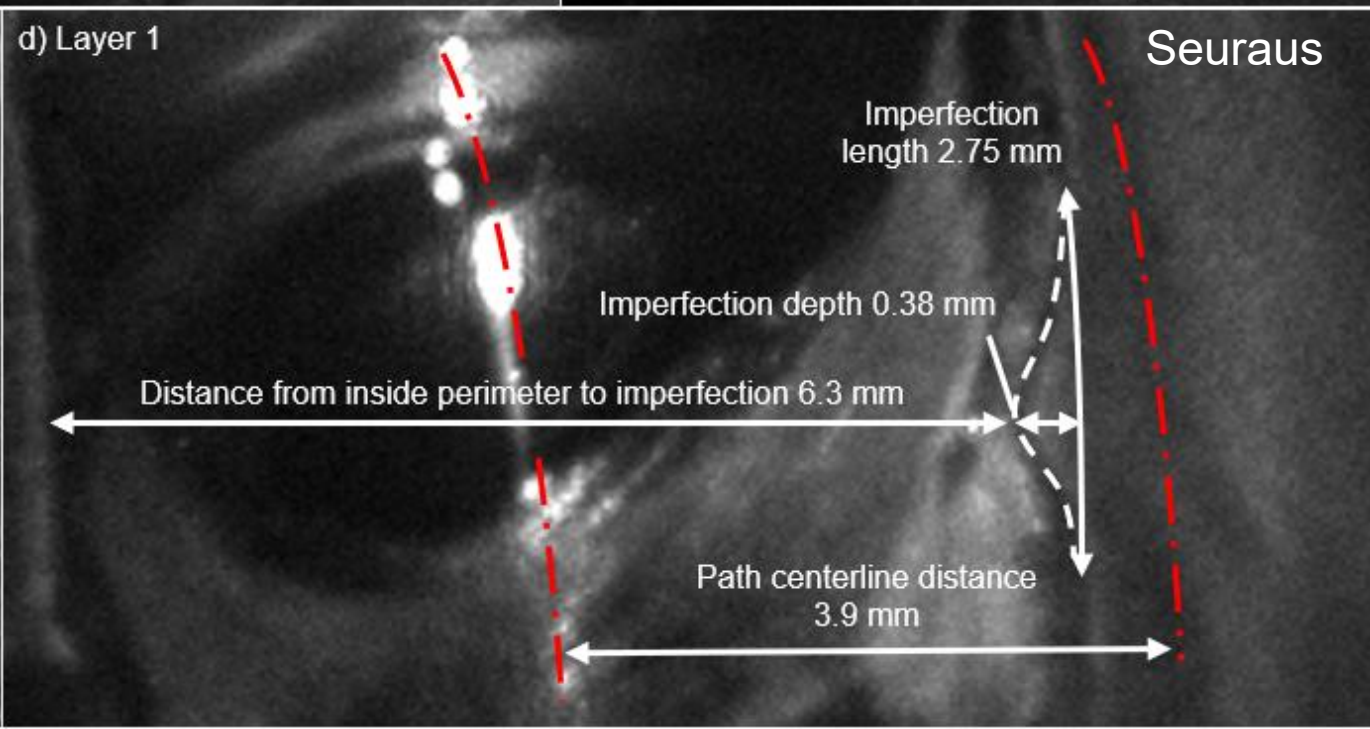
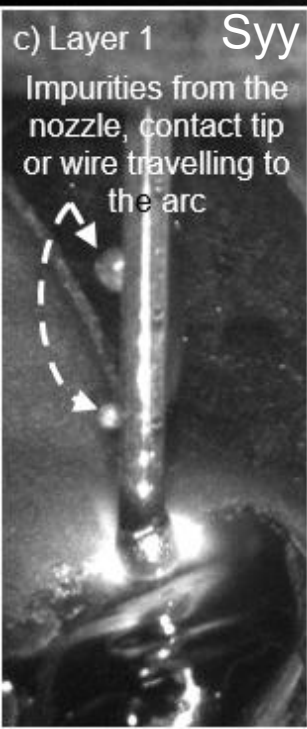
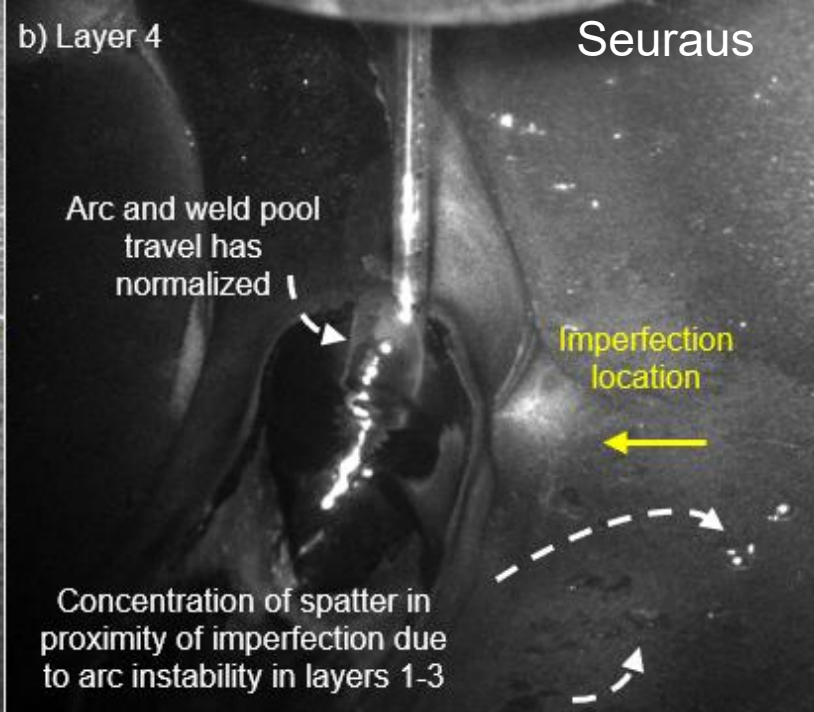
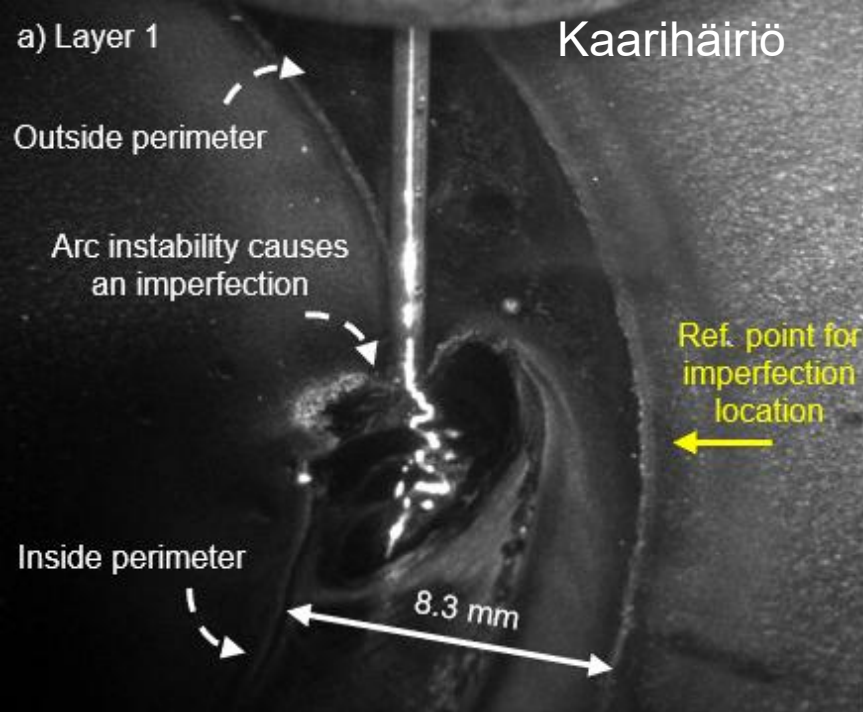
MURTUMA JA VÄSYMISKESTÄVYYS

- » Tuloste + rakenne **kesti helposti nimelliskuorman** 200-1 kN ja 500t sykliä
- » **Ylikuormalla** (600-1 kN) tuloste rikkoutui (570t sykliä), nimellisseinämän paksuudella (8 mm) FAT 73 MPa $m=3$ ja todellisella (6,5 mm) 90 MPa $m=3$
- » Valmistuksen kannalta mielenkiintoisin tulos tapahtui **ensimmäisellä kerroksella**

Euroopan unionin
osarahoittama

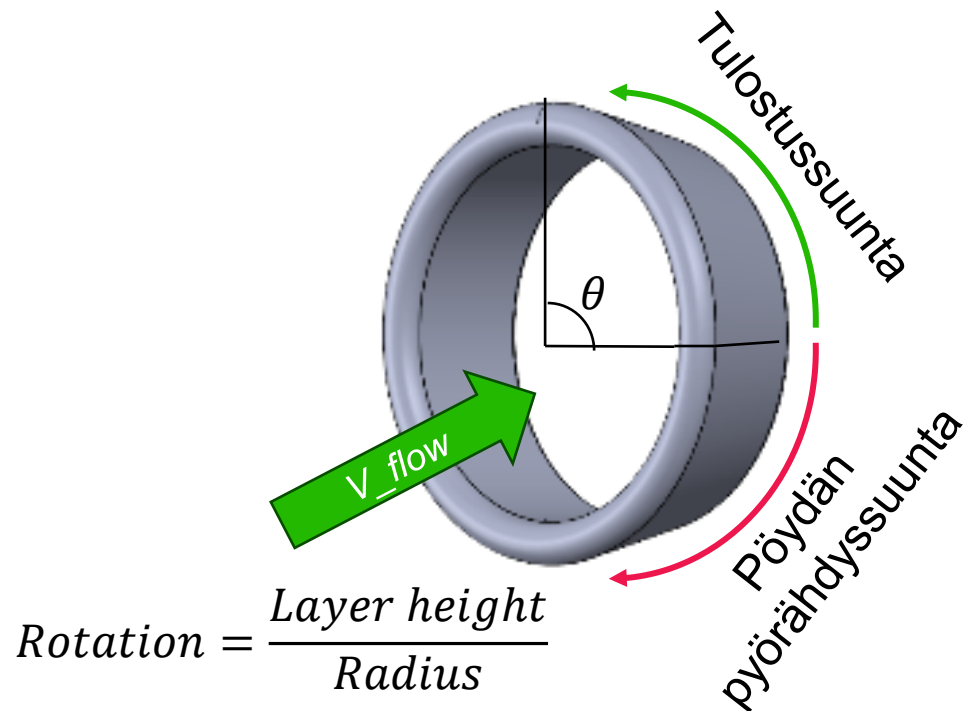

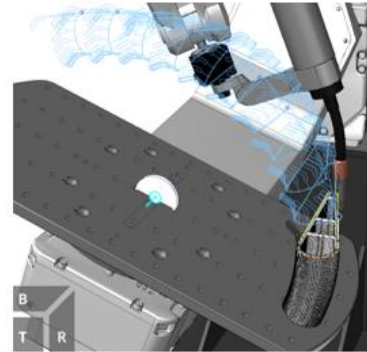
CASE 2: PYÖRÄHDYSKAPPALEEN WAAM

» Tavoite:

- » Muodon optimointi - pinnantasaisuus
- » Pyörähdyssymmetrisyys tulostettaessa
  - Sisä- ja ulkokehällä eri volyymi materiaa

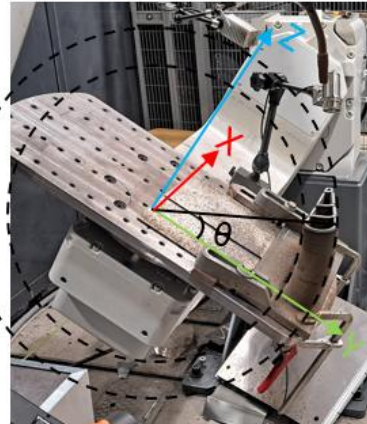
DED-Kaari prosessiparametrit jaettu sisä- ja ulkokehän mukaan

Tulostusstrategia

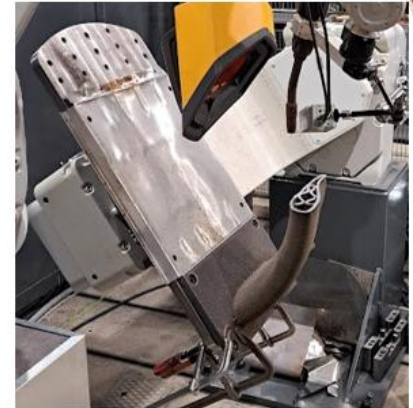
Sisäkehä Ulkokehä

Parametritesti

Jokaisella muodolla oma prosessiparametrinsä

Koekappale

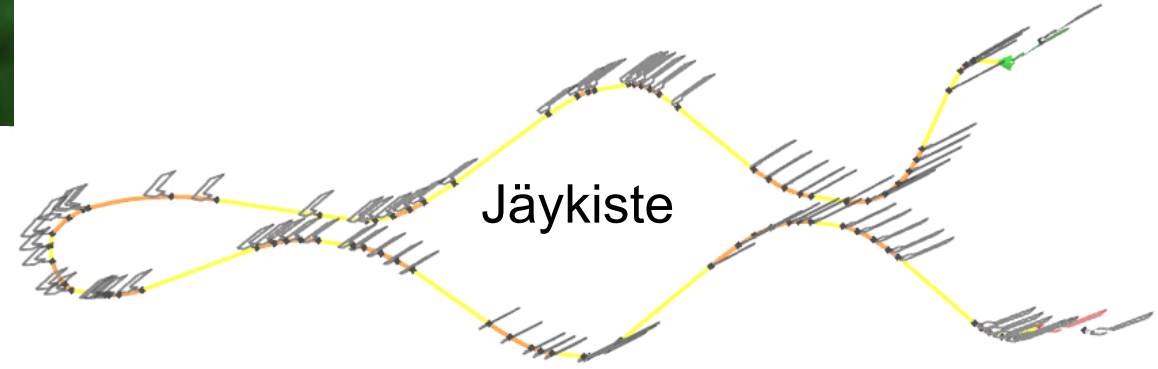
TULOSTUSTRATEGIA 2

- » Poikkileikkausperustainen liikeradan ohjelmointi
  - » Sisä- ja ulkorata
- » Kerros voidaan valmistaa lähes keskeytyksettä
- » Jokaiselle muodolle:
  - » Oma hitsausmuuttuja
- » Aloitus- lopetusstrategia:
  - » Aloitus: ei oleellisesta kohdasta
  - » Lopetus: parametrisäädöllä ja ylihitsauksella
- » Sääto kuljetusnopeudella
  - » **Sisäkehällä suurempi nopeus** = vähemmän materiaalia
  - » **Ulkokehällä hitaampi nopeus** = enemmän materiaalia

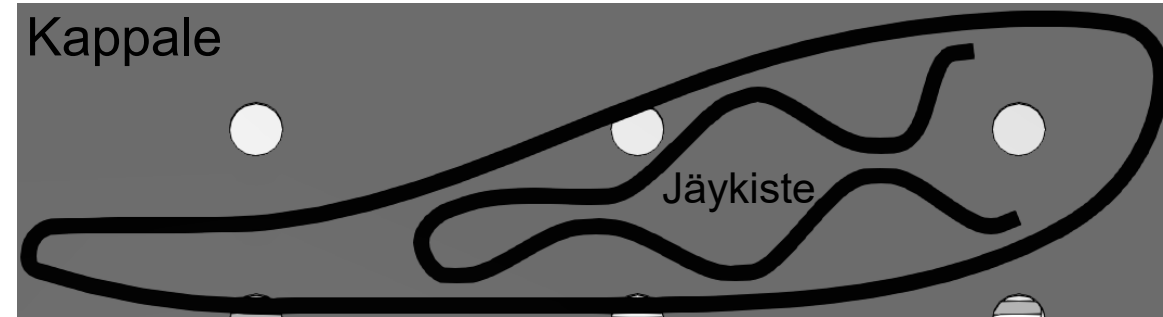
W1
W2
W3...
... W6

Sisin palko

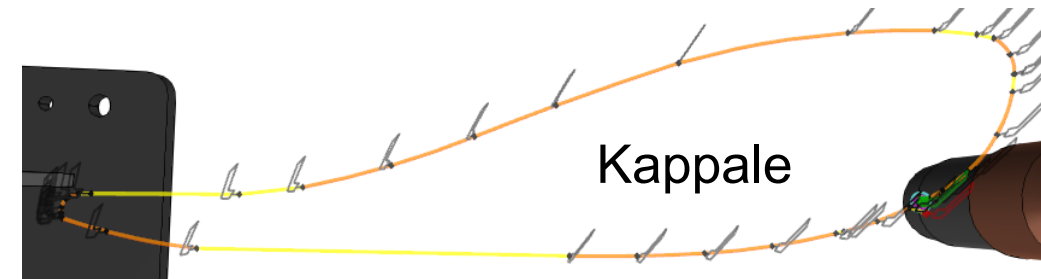
Aloitus

Kappale

Ulkoisin palko

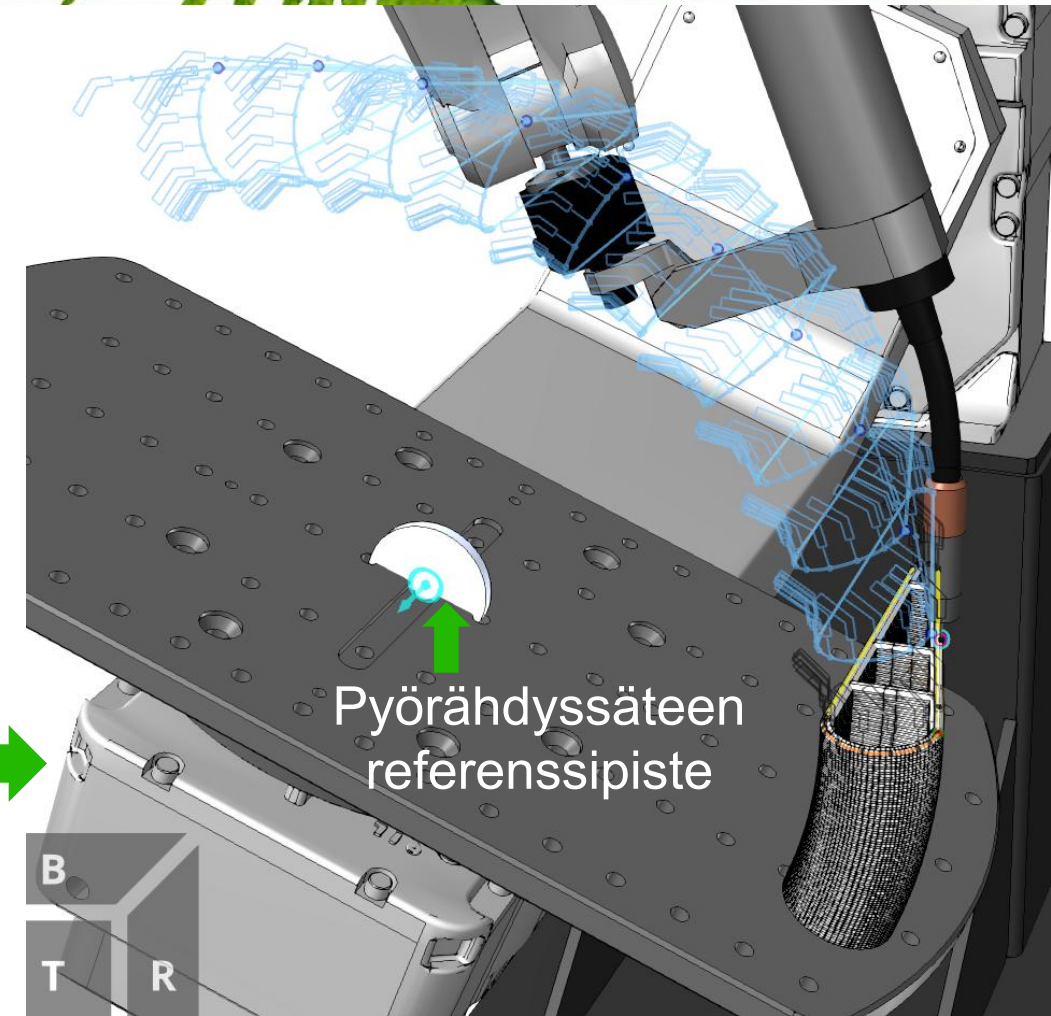

Euroopan unionin
osarahoittama

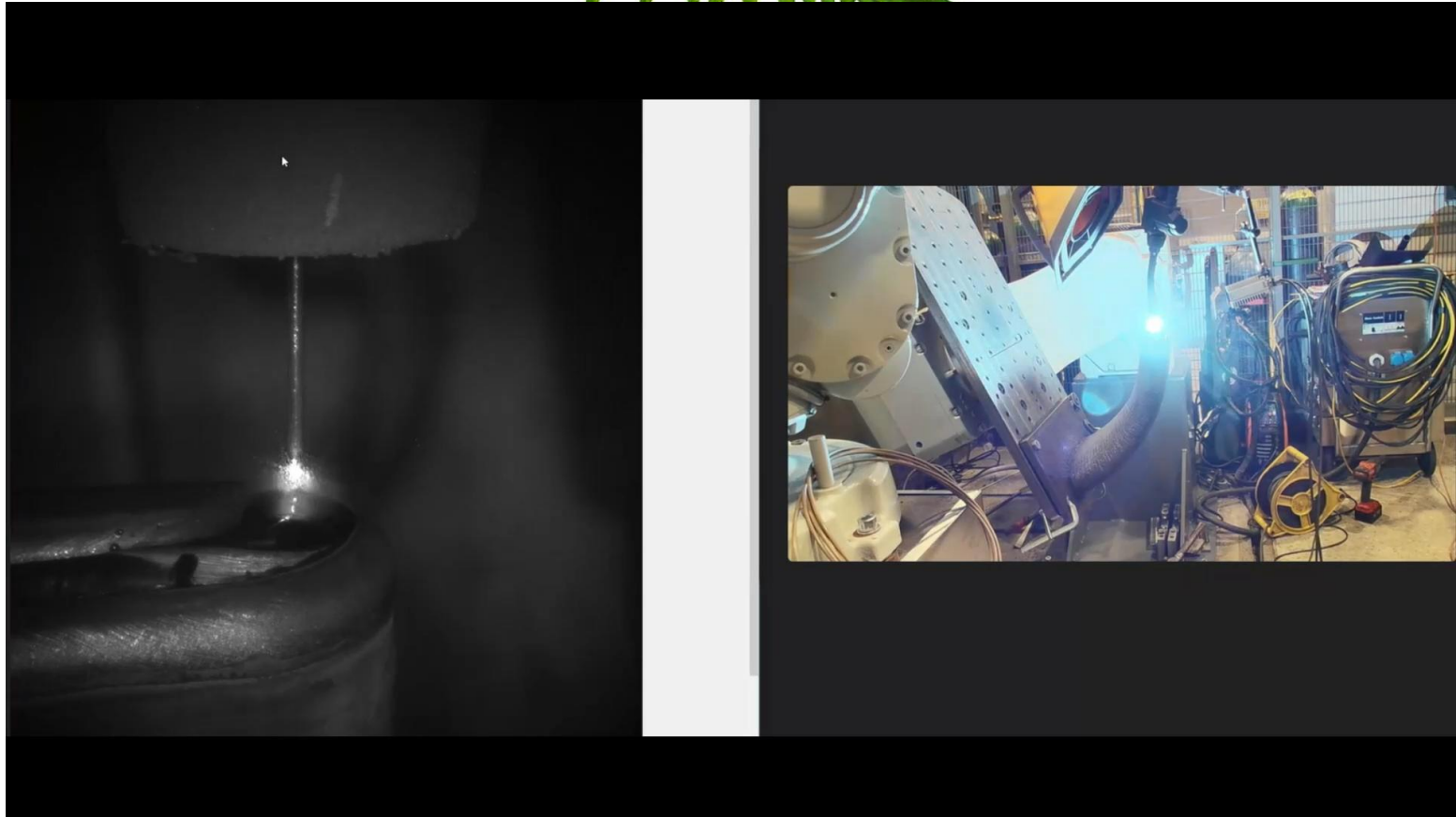
- » **Liikeradat:** Manuaalisesti CAD-poikkileikkauksesta
- » Poltinkulmat, liikeratojen ja ulkoisten akselien säätö automaattisesti (3 hiiren klikkausta)
- » Tulostukseen liittyvä hienosäätö työlästä, mutta ohjelmoijalla vapaus hienosäätöön
- » Sopii parhaiten kun toistetaan yhtä piirrettä / kerroksen liikerataa kauan
- » **Geometrian muutos = uusi ohjelmointi-iteraatio**

- » Vakioparametreillä kerroskorkeus pysyy vakiona
- » Voidaan laskea ympyränkaaren pituudesta kerroskierähdys
- » $2\pi r / \text{kerroskorkeus} = \text{Kerrosten määrä } 360^\circ$

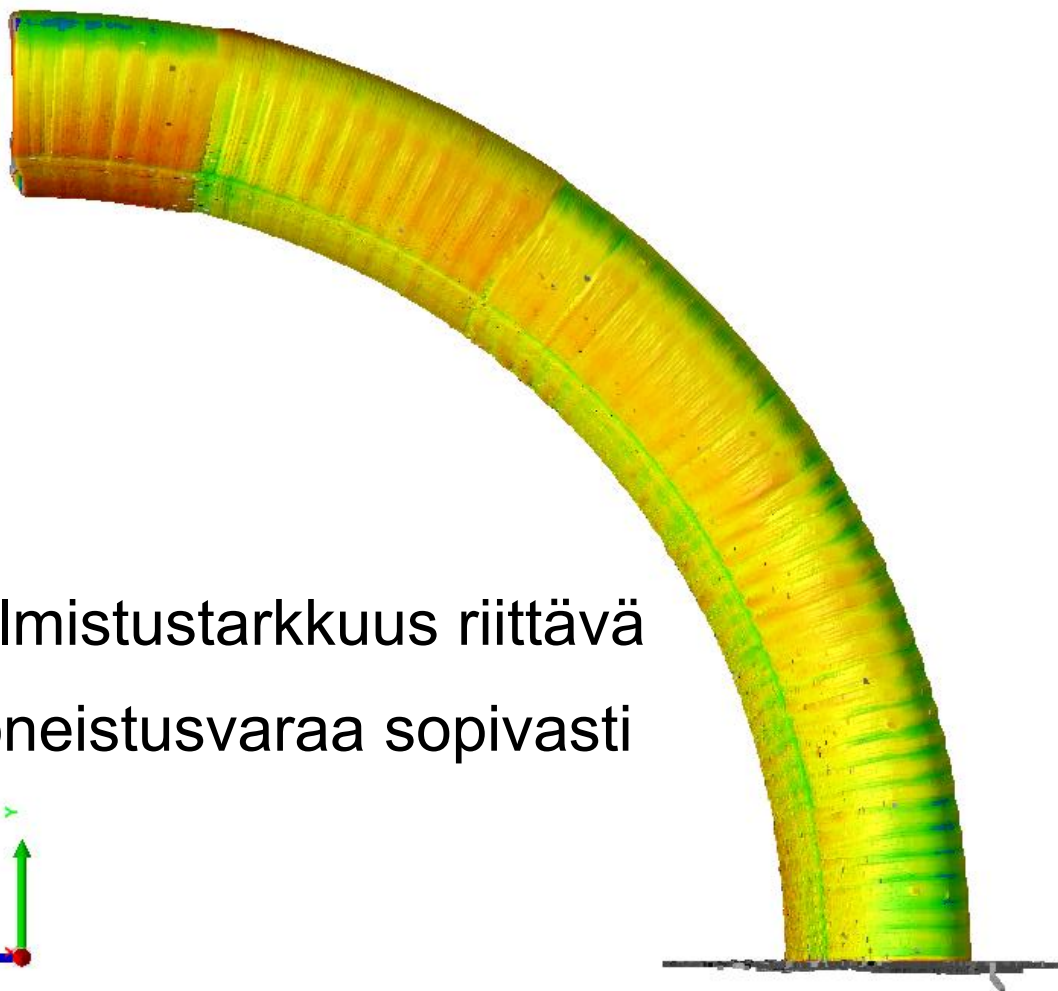

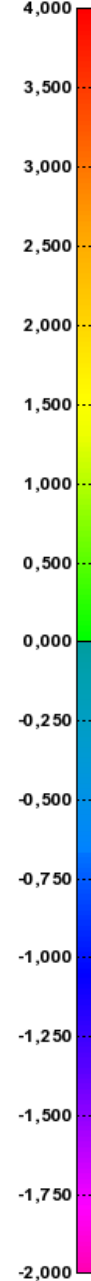
- Prosessi vakaa
- 100 kerrosten jälkeen muodoilla hieman korkeusvaihtelua
- WAAM-kuljetusnopeutta säätämällä saadaan korkeuserot tasoitettua

VALMISTUSTARKKUUS

- Valmistustarkkuus riittävä
- Koneistusvaraa sopivasti

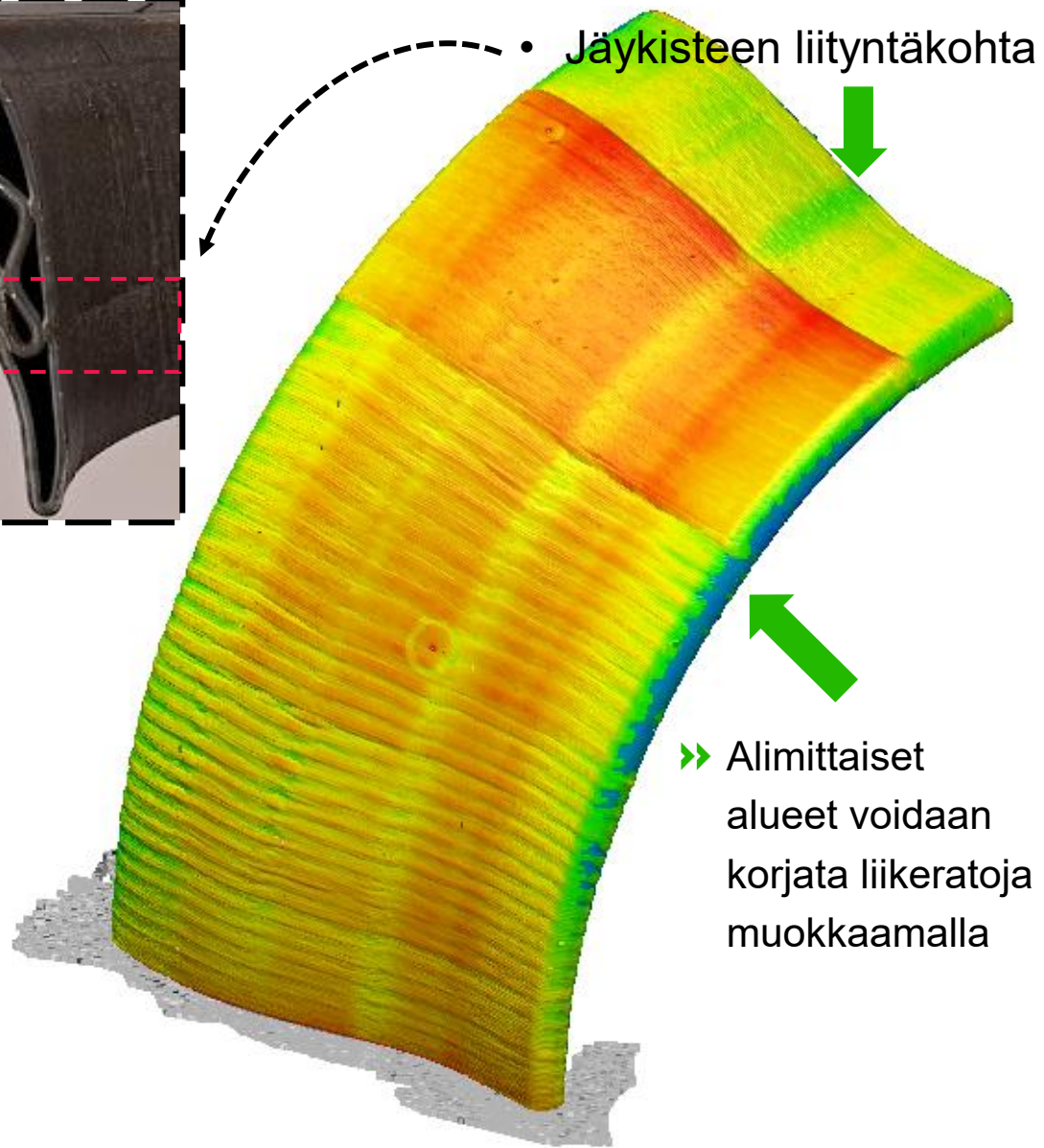
Jäähtyminen ja lämpeneminen
näkyä muodonmuutoksina

Day

Euroopan unionin
osarahoittama

Euroopan unionin
osarahoittama

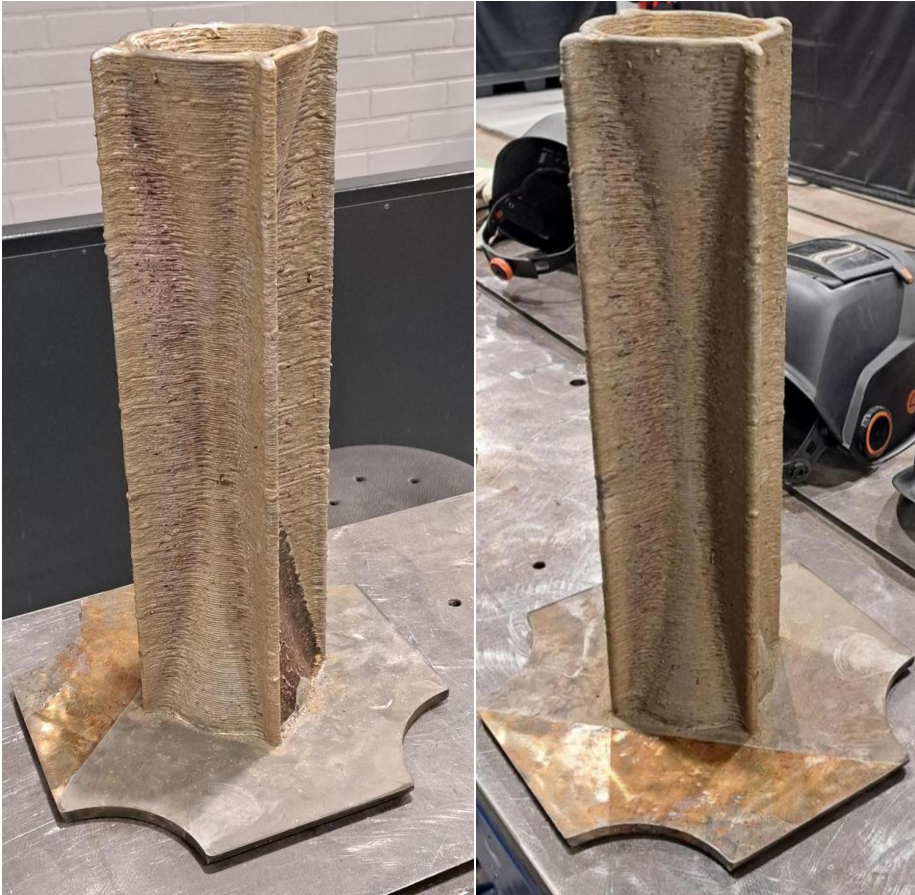

YHTEENVETO

YHDET WAAM-PARAMETRIT - KAKSI TULOSETTA

Muuttuvamuotoinen kappale voidaan tulostaa WAAM:lla

Virtausoptimoidussa tulostussuunnassa voidaan valmistaa pyörähdyskappaleen osa

ROBOTIN KÄYTTÖ MÄÄRITTÄÄ TUOTTAVUUDEN

Muuttuvamuotoinen kappale voidaan
tulostaa WAAM:lla

Teoreettinen materiaalityöntuotto noin:
2 kg/h

Toteutunut materiaalityöntuotto

0,95 kg/h
48%

1,25 kg/h
63%

Robottihitsaus 100 €/h;
Teoreettinen valmistuskustannus 50 €/kg

Toteutunut valmistuskustannus

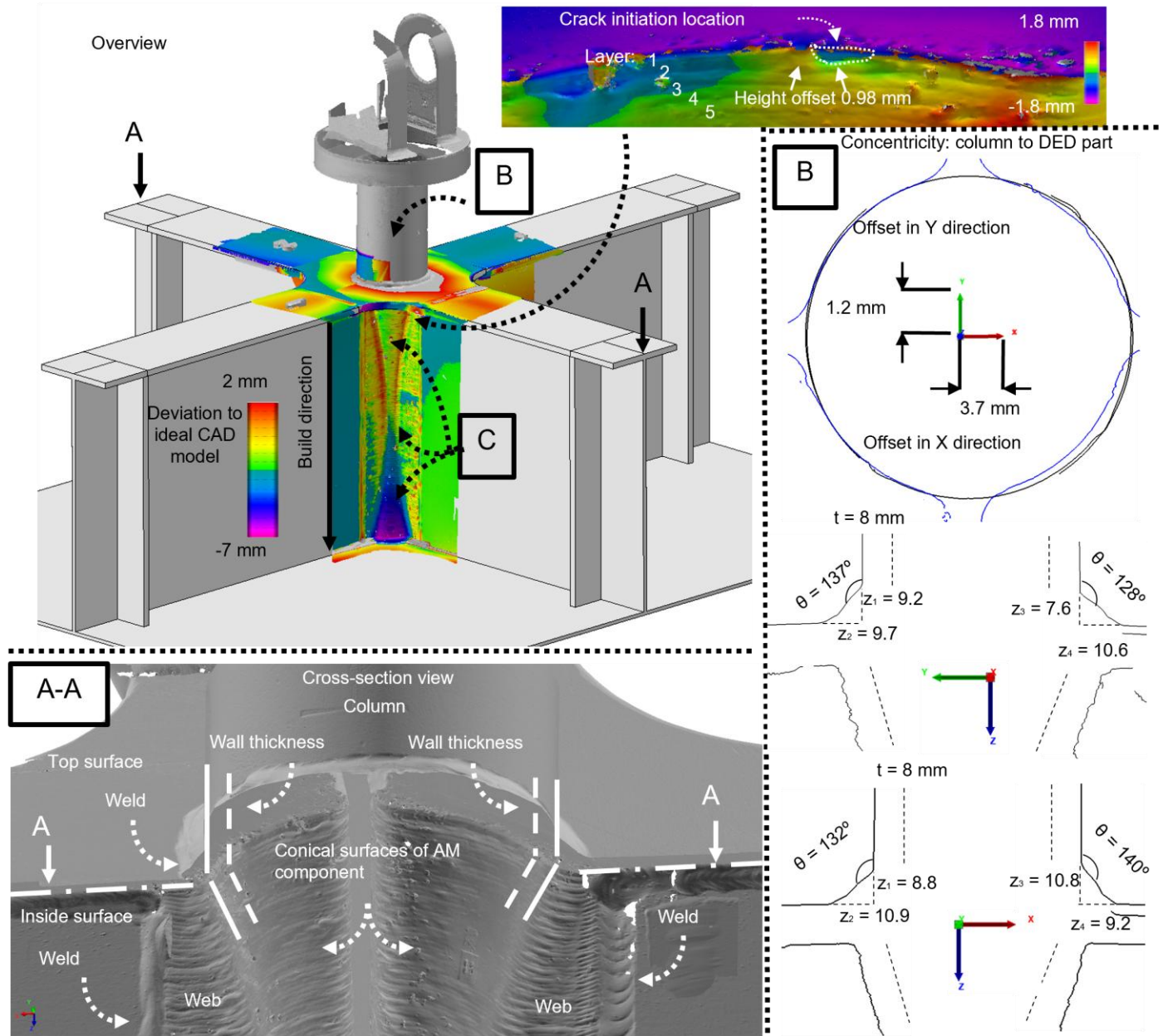
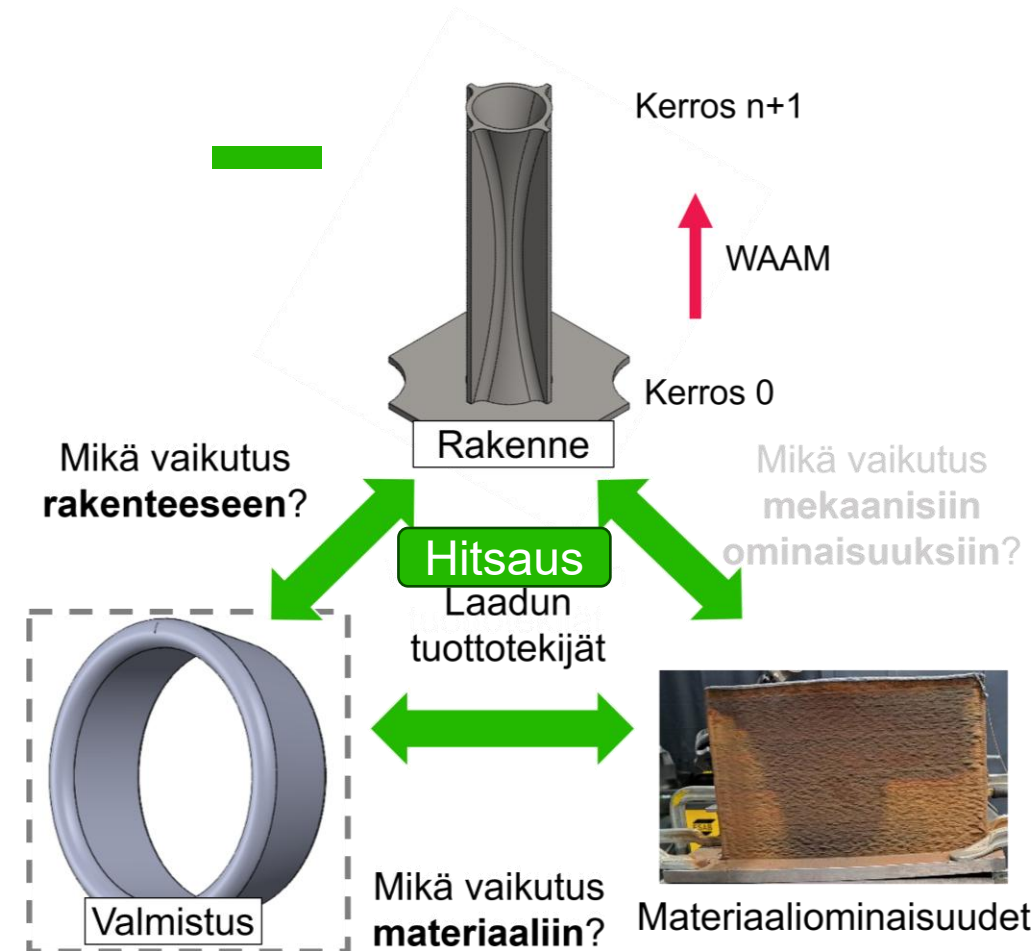
105 €/kg

80 €/kg

Virtausoptimoidussa tulostussuunnassa
voidaan valmistaa pyörähdyskappaleen osa

WAAM-TULOSTE OSANA HITSATTUA RAKENNETTA

Euroopan unionin
osarahoittama

MAHDOLLISUUDET: SUURET JA MONIMUTKAISET KAPPALEET

»» Jokainen robottihitsausasema on WAAM-asema

»» Suomessa on valtava potentiaali lisätä WAAM-tuotantoa

»» Kapasiteettia olisi:

- Suomessa 6000 robottikannasta 22 % on hitsausrobotteja
- Teoreettinen huippu hitsiaineentuotolle, jopa 9 kg/h -> eli 11 €/kg

»» Mutta kuormaa ei ole tarpeeksi:

- Yrityksissä, hitsausrobottien käyttöaste (kaariaika) matalahko
- Tuottavuus parhaimmillaan, kun robotille on "ruokaa" 2-vuorossa,
  - Nykytilanteessa 1-vuoro on saavutus

»» WAAM:lle ne 2 muuta vuoroa?

»» 16h ehtisi tekemään 32-80 kg materiaalia (2-5 kg/h)

Suurikokoisten kappaleiden valmistus

Kokoluokka m³

Monimutkaisten kappaleiden valmistus

Mullistaa rakenteiden muotoilun.
Ei enää pelkkiä levy- ja palikkaratkaisuja

Vaativat materiaalit

Mullistaa rakenteiden muotoilun.
Ei enää pelkkiä levy- ja palikkaratkaisuja

Resurssi, energia ja kustannustehokas

Vähemmän esi- ja jälkivalmisteluvaiheita

Resurssitehokas

Käytetty materia
menee tulosteen
valmistukseen

Energiatehokas

Käytetty energia
menee tulosteen
valmistukseen

LÄHTEET

1. Lipiäinen, K., Afkhami, S., Lund, H., Ahola, A., Varis, S., Skriko, T., & Björk, T. (2024). Manufacturing and mechanical performance of a large-scale stainless steel vessel fabricated by wire-arc direct energy deposition. *Materials & Design*, 113044. <https://doi.org/10.1016/j.matdes.2024.113044>
2. Lund, H., Penttilä, S., & Skriko, T. (2024). Extended reality implementation possibilities in direct energy deposition-arc. *Frontiers in Sustainability*, 5, 1408604. <https://doi.org/10.3389/frsus.2024.1408604>
3. Lipiäinen, K., Ahola, A., Lund, H. et al. Fatigue strength assessment of additively manufactured component considering local quality. *Weld World* (2025). <https://doi.org/10.1007/s40194-025-02002-9>
4. Lipiäinen Kalle, Lund Hannu, Penttilä Sakari, Suikkari Tomi, Peippo Juha, Raitila Juuso, Ahola Antti, Skriko Tuomas. Design, manufacturing and fatigue performance of directed energy deposited beam-to-column connection for marine applications (IIW doc. XV-1714-2025)

Lisää materiaalia:

» [LinkedIn: https://www.linkedin.com/company/lut-laboratory-of-welding-technology](https://www.linkedin.com/company/lut-laboratory-of-welding-technology)

Euroopan unionin
osarahoittama

Kiitos!

